No. 1188 Zaterdag 6 October 1906. 23ste Jaargang.

AMIGOE DI CURAÇAO

WEEKBLAD VOOR DE CURAÇAOSCHE EILANDEN

Dit Blad verschijnt elken Zaterdag.
Abonnementsprijs voor Curaçao, Bonaire en Aruba per drie maanden fl. 2,— met vooruitbetaling.
Voor het Buitenland per jaar fl. 10,—
Afzonderlijke nummers fl. 0.20,

BUREAUX VAN DIT BLAD
REDACTIE: Waterkant, Otrabanda, No. 223
ADMINISTRATIE: Plein Concordia, No. 129, Pietermaai

E Courant aki ta sali toer dia Sabra.
Su prijs di abonnement ta fl. 2,— pa tres luna pagá padilanti.
Pa lugarnan foi Curaçao, Bonaire i Aruba fl. 10,— pa anja.
Un number sol fl. 0,20.

St. Martin, 27 Sept.

Sociale Wetgeving.

I.

(*Ingezonden.*)

Er zal, van welke zijde ook, wel geen protest worden gehoord, als ik beweer, dat onze wetgeving in de kolonie zoo poover mogelijk is op sociaal gebied.

Wat trouwens is te begrijpen en uit te leggen.

Zoolang er geen schot komt in de welvaart der kolonie zouden sociale wetten, regelende minimumloon, arbeidsduur, of die bij welke bepalingen werden gemaakt omtrent vrouwen- en kinderarbeid, beteekenen de ellende van het volk des te nijpender maken. Men moet ten allen tijde de gelegenheid aangrijpen, wanneer er iets te verdienen valt; jong en oud van beiderlei kunne moeten door werken in hun onderhoud voorzien.

Maar, veranderen de toestanden een weinigje ten goede, dan zou de aandacht van het Bestuur hoogst gewenscht zijn in deze.

Met uitsluiting van de overige eilanden doel ik speciaal op het eiland St. Martin. Dáár zijn de toestanden wel niet zoo rooskleurig, maar toch is er eenige verandering ten goede merkbaar. De vraag naar sea-island cotton op de engelsche markt heeft vele west-indische eilanden alle andere cultures doen vergeten en aangespoord tot een aanplanting van katoen op groote schaal. Aan die strooming heeft zich St. Martin niet onttrokken, dank de welbekende energie en ondernemingsgeest veler bewoners. Vooral toen het moederland ietwat scheutiger werd met z'n offervaardigheid, zoodat enkele ingezetenen een voorschot ontvingen, werd met kracht de katoencultuur aangevat.

En nu? 't Is wezenlijk een lust om te zien die verre zich uitstrekkende velden, regelmatig, in lange evenwijdige banen door de jongfrissche plantjes ingedeeld. Hoe helgroen lijkt dat jonge leven tegen den door aanhoudenden regen bevochtigden, pikzwarten grond.

Er is geplant in de maand Juli reeds, door de meesten echter in de maand Augustus, en zelfs nú nog gaat men door met planten. Heeft iemand een stuk grond, hij kan het gemakkelijk kwijt aan katoengrage planters. Zelfs schijnt er gebrek te zijn aan werkvolk, want men kaapt de werkkrachten van elkander door de loonen op te voeren. Vrouwen staan op 't veld den geheelen dag de hitte der zon te trotseeren; zij doen mannenwerk. Zonder twijfel zal deze bedrijvigheid van invloed zijn op de periodieke verhuizing naar St. Domingo; ik bedoel, menigeen zal de voorkeur geven aan een vreedzaam werken te huis boven het leven in die woelige republiek.

Ik veronderstel, dat men een vaag idee heeft van onze katoencultuur, daarom keer ik terug naar het thema, dat mij in hoofdzaak bezig houdt.

Door het gouvernement zijn eenige voorschotten gegeven aan sommige planters ter bevordering der katoen-aanplanting. Dat dit geld niet gegeven is dan na voldoenden waarborg, spreekt van zelf. Maar volgens mijn vermeenen, behoort die ondersteuning zijdens het gouvernement niet slechts te komen ten bate der planters, maar ook ten voordeel strekken aan de geheele bevolking. Nu vraag ik, waar zijn de waarborgen, dat dit laatste doel met zekerheid bereikt wordt? Evenals overal elders 's menschen hebzucht moeilijk ontkomt aan die liberalistische ikheid, zou men ook hier wel eens in de grijparmen van dien inktvisch kunnen gekneld raken.

Door een opsomming van feiten wil ik de redelijkheid aantoonen van mijn verlangen: het invoegen van voorwaarden, die den arbeid regelen, in het contract, bij het verleenen van voorschotten op te maken. Ik wil evenwel niet de minste blaam werpen op personen, die reeds gecontracteerd hebben met het Gouvernement. Want zijn er misstanden in het sociale leven te vinden, zij dagteekenen niet van vandaag of gisteren maar van jaren terug. Doch nu het gouvernement geldelijken steun verleent aan sommigen, acht ik den tijd gekomen, dat door 't zelfde gouvernement maatregelen worden getroffen om die abnormaliteiten weg te nemen.

Bij den aanvang van den katoenbouw werd het loon aan den arbeider gesteld op een shilling daags, het loopende arbeidsloon. — Men weigerde echter te werken, zoodat er van het naburige Anguilla vreemde arbeiders werden betrokken.

Die onwil der bevolking is zonder twijfel gestijfd door het feit, dat velen pas van St. Domingo met gevulde zakken waren thuis gekomen. Maar toch wrong de schoen ergens anders nog: de werkgever wenschte zijn arbeiders dagelijks van brood te voorzien, welks waarde bij uitbetaling van het werkloon zou worden afgetrokken. Dit verlangde men niet; en ook, omdat het brood het vereischte gewicht niet vertegenwoordigde.

Deze beschuldiging aan 't adres van den werkgever is voor mij niet meer waard dan een volksleugen, maar van den anderen kant zou toch de werkgever niet aan de voorgestelde wijze van uitbetaling de voorkeur geven, ware het hem niet voordeeliger. En al schijnt deze zucht naar winst niet met de strengere eischen der rechtvaardigheid in botsing te komen, men belemmert de vrijheid van den werkman zonder twijfel. Hij heeft recht op het wettige betaalmiddel: goed geld als loon voor zijn arbeid; daardoor alleen wordt hem gewaarborgd de vrije beschikking over zijn loon; wat zijn eigendomsrecht is.

Een ander geval heeft zich voorgedaan in soort gelijk aan het eerste feit, waarom wij dat evenzeer afkeuren om dezelfde reden. Maar toch is de toelichting daarvan wenschelijk ten bewijze hoe broodnoodig een sociaal program is.

Aan den werkman werd het voorstel gedaan, zijn loon gedeeltelijk te ontvangen in consumptiën. Zóó zou hem dan dagelijks vleesch, brood en melk verschaft worden. Dergelijke uitbetaling vond geen instemming. Wat te begrijpen is. De schaal der behoeften staat voor het volk zoo hoog niet; als regel is het voldaan na in zijn nooddruft te hebben voorzien. Zelfs spotte men, dat bij zulk een regeling op 't einde der week het debet hooger dan het credit zoude zijn.

Deze omstandigheid heeft geleid tot het besluit om goedkoopere werkkrachten in te voeren, zoodat op zekeren dag hier landden 9 koelies van het eiland Guadeloupe. Een leelijk antecedent! Toch is deze import een mislukking geweest, daar allen op één na naar Guadeloupe zijn teruggezonden, na te voren eenige malen gedeserteerd te zijn. De levenswijze der koelies verschilt te veel met die onzer bevolking, zoodat het den werkgever op nog hoogere uitgaven komt te staan.

Na dien is men weer aan 't werk getijd met eigen volk.

Zelfs de loonen, ten gevolge van gebrek aan werkvolk, zijn gestegen.—

Feuilleton.

St. Eustatiaansche Ditjes en Datjes.

Ernst of kortswijl?

Dat is den tweeden keer dat men mij in publiek deez' vraag stelt.

Wat onprettig is.

Wat je 'n gezicht doet trekken als iemand bij 'n onverwachte zuiging in 'n holle kies.

Wat nu juist geen blijk geeft van duidelijkheid in mijn stijl.

En toch, ik dacht mij mijn geschrijf „aussi simple que bonjour."

Ernst of kortswijl? Wat zooveel wil zeggen als: zeg ouwe jongen, hoe heb ik 't nou met je, meen je' t', of wil je ons er eventjes tusschen nemen?

Laat ik mij verklaren. Misschien heb ik mijn fantasie wel wat al te veel vrijen teugel gelaten. 't Gaat me soms als Ludwig Stern „als de „borst mij gloeit van gevoel voor „het ware en schoone, dan kan geen „macht ter wereld mij beletten de „tonen aan te slaan, die met zulk „'n gevoel overeenstemmen."

Dat is lastig, dat brengt 'n mensch dikwerf in moeilijkheden; maar doet er maar eens wat aan?

Nogmaals laat ik mij verklaren, want klaarblijkelijk is hier 'n misverstand in 't spel.

De redacteur v|d. Amigoe zit op zijn bureau.

Stapels papieren, paperassen, copie alomme.

De typewriter tikt zonder ophouden.

Zoo juist is de Christiansted van de Bovenwinden binnengekomen.

Daar wordt gebeld, 'n dik enveloppe van St. Eustatius.

Eventjes doorkijken waar ie 't nou weer over heeft.

St. Eustatius aan Amerika verkoopen!!!

Wat mankeert ie nou?

Ernst of kortswijl?

En tikkerdetik krult 't „Naschrift van de Redactie" den typewriter uit.

Had de redacteur zoo als ik 'n jaar of 8 op dit stukje rots zitten koekeloeren, dan had hij zeker deez' anderhalve kolom niet neergetoetst.

Nu de verklaring van mijn geschrijf:

* *
*

Voor meer dan vier lange jaren heb ik, in, ik weet niet, hoeveel van mijn Ditjes en Datjes er opgehamerd, er op getamboereerd, dat de opkomst van St. Eustatius niet te zoeken was in landbouw, maar in **Veeteelt, in Export van vee.**

Driemaal reeds heeft de Gouverneur ons eiland met 'n bezoek vereerd, driemaal ben ik toen ter audiëntie getogen, driemaal heb ik bij die gelegenheid mijn opinie meegedeeld, driemaal werd er dankbaar beloofd nota te zullen nemen van mijn mededeeling, — en daar bleef 't bij. We zijn nog geen stap verder.

't Gouvernement schijnt er niet aan te willen. Waarom niet?

Omdat men coûte que coûte Statius door landbouw alleen er bovenop wil helpen, wat in mijn oogen gewoonweg is 'n chimère van 't zuiverst allooi.

Dat heb ik immer beweerd en zal ik immer blijven beweren; en dat is niet alleen mijn opinie, maar ook die van 'n heeleboel andere menschen met 'n goeje dosis gezond verstand in hun respectieve brain-boxes.

St. Eustatius is nooit the *golden* rock geweest door ze'n landbouw, dat weet 'n iegelijk, er waren toen andere factoren in 't spel.

Mijn idee is altijd geweest — sla maar na in 't Amigoe-archief — 't vlakken land tusschen Quill en mountains beplant met potatoes, citroenboompjes, suikerriet en jams, dit alles voor eigen consumptie en bij overvloedigen oogst, export op kleine schaal, en dan 't Noordelijk bergland alleen en alleen en alleen voor *vee*, vee, **VEE!**

En waar blijf ie nou met je wereldberoemde katoen?

Breek nu eens ijzer met handen. 't Volk, de planters willen er gewoonnig niet aan.

Alleen 't gouvernement heeft op Bengalen eenige akkers met katoen beplant, anders bijna geen katoenboompje op Statuis te vinden.

Als 't gouvernement misschien eens begon met premies uit te loven, subsidies te geven voor 'n rationeele katoenbeplanting, wie weet wat 't nog geven zou, maar we missen hier, en dat ben ik volkomen met de redactie eens „'n vast, goed doordacht afgerond plan. om den economischen toestand van dit eiland te verbeteren."

Maar waarom dan toch in hemelsnaam niet op mijn plan ingegaan? goed doordacht is dat buiten kijf.

Wat dat plan dan toch wel is?

Vooruit maar weer, 't voor den zooveelsten keer maar weer eens uiteengezet.

Ik moet hierbij voegen, dat de schaarschte aan werkkrachten relatief moet worden genomen met de gelijktijdige aanplanting van katoen door alle planters.

Mij de moeite verder besparend van het verschil der loonen per hoofd en per dag te detailleeren, kan ik zeggen, dat zij, in 't algemeen genomen, redelijk zijn.

Maar late het Bestuur om deze geruststelling toch niet de handen in den schoot leggen. Want de uitbetaling der loonen blijft nog altijd een soort gedwongen winkelnering aankleven door aftrek van het bedrag, dat de werkman *verplicht* is aan consumptiën te nemen.

Werpt niet tegen: maar de werkman heeft dit kontrakt vrijwillig aangegaan.

Volstrekt niet; men zal toch wel inzien, dat de kontraktsvoorwaarden aan beide zijde niet gelijk zijn te noemen. Voor den werkgever is het beding: meer of minder winst; voor den arbeider het „to be or not to be." Vandaar moet 't gouvernement evenals alle verbintenissen ook deze regelen, opdat aan allen zijner onderdanen recht wedervare, en het gegeven voorschot niet slechts aan eenige planters, maar aan de geheele bevolking ten goede kome. Het doel van een Gouvernements-voorschot is immers niet de cultuurbevordering op zich zelf, maar als een geschikt middel om de algemeene economische toestanden der bevolking te verbeteren.

Zoo er zorg voor werd gedragen, dat steeds met eigen volk wordt gewerkt, tegen een redelijk loon in geld (misschien kan nog een minimumloon worden vastgesteld) zal de opbloei der katoencultuur werkelijk onze economische toestanden kunnen verbeteren. Betreffen de gestelden voorwaarden, opgenomen in het contract met de planters, alleen de deugdelijkheid der waarborgen en de geregelde afbetaling aan het Gouvernement, dan zal het Bestuur geen nadeel ondervinden bij het verleenen van een voorschot, maar de bevolking in haar geheel ook geen voordeel, en de verbetering der economische belangen is toch het motief, waarom het Bestuur uit de algemeene kas voorschotten kan geven aan particulieren.

(*Wordt vervolgd.*)

G.

Inspectie van den Landbouw in W. I.

Verslag over het jaar 1905.

(*Vervolg.*)

DEMONSTRATIEVELDJES MET INLANDSCHE „MAIS" (SORGHUM)

werden door den wd Gezaghebber van Bonaire, den heer H. Statius Muller, aangelegd op „Kralendijk" „Deentera" en „Rincon". Het doel van deze demonstratie-veldjes was den kleinen landbouwers te toonen, hoe door meer zorg te besteden aan de cultuur, een betere oogst verkregen kan worden.

Vooral de goede invloed van oppervlakkige grondbewerking kwam hierbij duidelijk voor den dag.

De Heer Versluys schreef hierover: „De kleine mais op bewerkten grond hield het veel langer tegen de droogte uit dan die op onbewerkten grond".

PROEFTUIN OP „BENGALEN" (ST. EUSTATIUS).

Door den Gezaghebber van St. Eustatius, den Heer van Grol, zijn op het terrein „Bengalen" sedert eenige jaren aanplantingen aangelegd van verschillende gewassen.

Einde 1905 was op dit terrein ook een aanplanting gemaakt van Sea-Island katoen.

De meeste der hier aanwezige, door den Gezaghebber van Grol geimporteerde planten bleken niet bestand tegen het droge klimaat en den sterken wind van St. Eustatius.

Onder die, welke hierop een uitzondering maakten en goed tierden, mogen genoemd worden: Ananas, Cardamon, Sorghum.

Wat de annanassen betreft, een veld van ongeveer 400 stuks, die uit St. Barthelemy geimporteerd zijn, maakte bij gelegenheid van mijn bezoek — omstreeks Augustus 1905 — een zeer goeden indruk. De ananassen van St. Barthelemy zijn bekend om hun goede kwaliteit.

Ook een veldje inlandsche ananassen stond er goed bij.

Voor dit gewas schijnt St. Eustatius zeer geschikt; het is dan ook te betreuren, dat de cultuur in het groot zoo weinig loonend is, anders zou het zeker zaak zijn, haar aan te moedigen. Misschien is het echter mogelijk, op een der naburige eilanden een bescheiden débouché te vinden.

Arrowroot (van St. Eustatius); één klein veldje van dit gewas stond er goed voor.

Uit den Cultuurtuin te Paramaribo was een klein aantal *Cardamon*-planten (*Elettaria Cardamomum*) geimporteerd. De bijzonder welige groei was inderdaad opvallend.

Eveneens was het voor mij verrassend te zien, hoe goed een tweetal peperplanten (*Piper nigrum*), kort geleden uit Trinidad geimporteerd, gegroeid waren. Vooral in vergelijking met den groei van de peperplanten in Suriname, was de indruk zeer gunstig.

Twee variëteiten Sorghum, uit Amerika geimporteerd („Yellow branching Corn" en „Guinea Corn"), waren ook goed aangeslagen.

Verschillende andere aanplantingen waren echter minder goed geslaagd; voor een deel zal dit toe te schrijven zijn aan de omstandigheid, dat het droge klimaat, de weinig vochthoudende bodem en de sterke wind op St. Enstatius voor vele gewassen pernicieus zijn, maar ook moet niet vergeten worden, dat, toen het eiland door ondergeteekende in Juli en Augustus 1905 bezocht werd, sedert eenigen tijd een bijzondere droogte en ongunstige weersgesteldheid heerschte, die ook op verschillende cultures, die overigens op St. Eustatius met succes kunnen gedreven worden een ongunstigen invloed hadden uitgeoefend. Dit was bv. het geval bij pinda en cassave.

Onder de gewassen waarvan de teelt echter naar mijne meening gerust verder opgegeven kan worden, behooren: Eucalytus soorten, Asamthee (Thea asamica,) suikerriet.

In Augustus werd op „Bengalen" een katoenveld ter grootte van ongeveer 1 H.A. aangelegd. Dit gewas verdient zeker ten volle op de Bovenwindsche eilanden aangeplant te worden. Het is slechts te betreuren, dat, althans op St. Eustatius, het aantal energieke en eenigzins bekwame planters zoo uiterst gering is en dat het gehalte der negers in het algemeen gesproken zoo laag staat. Dit laatste verzwaart den arbeid van den planter zeer.

Behalve katoen is ook tabak een gewas, waarmee proeven dienen genomen te worden. De gunstige resultaten, verkregen op het naburige St Kitts rechtvaardigen dit ten volle."

Naschrift van de Redactie.

Demonstratievelden, van verschillende maissoorten, zooals op Bonaire, achten wij hoogst nuttig om aan het volk een betere grondbewerking te leeren. Van St. Eustatius mogen wij, naar het schijnt, ook niet veel verwachten. Maar de katoen-cultuur op St. Martin, divi-divi op St. Martin, divi-divi op Bonaire en Curaçao, aloë op Aruba, wat werd hiervoor gedaan?

Correspondentie.

ARUBA.

2 October 1906.

Het antwoord van den Gouverneur, gegeven op het rapport der commissiën van den Kolonialen Raad betrekking hebbende op een voortdurende zware belasting, die de regeering voornemens was te heffen voor een verlengd stukje steiger, 10 meters lang, waarde 1500 gulden, is te merkwaardig, om er niet even op terug te komen.

Bij het indienen van het wetsontwerp aan den Kolonialen Raad heette het, dat bijna alle schepen aan het nieuwe stukje steiger konden aanleggen en lossen, daarom werd als grondslag dier wet als algemeene regel vastgesteld, dat alle schepen daar moeten aanleggen om te lossen, alleen om buitengewone reden kon door den gezaghebber een vergunning gegeven worden elders te lossen. Voor zóó een vergunning zou dan één gulden betaald worden.

Het rapport der commissie liet zich niet lang wachten. Men gaf eenvoudig den gouverneur den raad de wet in te trekken om reden, dat de grondslag dier wet niet bestond, daar het onmogelijk als algemeene regel kon worden vastgesteld, dat de schepen aan dien steiger kwamen om te lossen, wijl het *grootste gedeelte* der vaartuigen daar niet konde leggen.

Nu komt het antwoord van den gouverneur, waarin hij mededeelt een officieele nota te hebben ontvangen, die zegt, dat alle schepen op twee na — nota bene, maar op twee na! het papier is geduldig — *aan* den steiger of *dicht bij* kunnen lossen. Dat woordje *dicht bij* is kostelijk!

Nooit is het de vraag geweest bij het indienen dier wet of de schepen dicht bij dien steiger konden lossen, maar wel, of zij daaraan gemeerd hunne vrachten konden lossen. Wat doet nu die inlassching van het woord *dicht bij?* Hoe dicht bij den steiger de schepen ook leggen, zoo zij er niet aan kunnen meren, zullen altijd onkosten noodig zijn voor het overschepen in de lichters en van vervoer der goederen naar den steiger met het lossen der vrachten daarop. Of de schepen 10, 20 of 80 meters meer of minder van den steiger verwijderd liggen, geeft wel-

---

Heel 't Noordelijk bergland is voor 'n appel en 'n ei te koop.

Koopen! den heelen boel! ik bedoel 't gouvernement.

Voor 'n 1000 dollars prikkeldraad inslaan.

Tegen 'n loon van f 0.50 per dag 'n flinke ploeg negers aan 't werk gezet, schoonbranden, kappen, wieden, dan paragras poten.

Al die gronden in vakken van 4 á 5 akkers verdeeld, en met 't gekochte prikkeldraad afgesloten.

Nu'n stamboek-stier, first class, aangeschaft, 'n 12 stuks goed rasvee geïmporteerd en de wei er mee in.

Is de eerste wei afgegrazen, hek open, er uit, de tweede wei in hek, dicht, klaar is kees.

Als de beesten ná weken weer in hun eerste wei retourneeren, dan staat 't paragras weer koeien-buikshoogte.

Professor Went verklaarde indertijd het statiaansche vee ná dat van Porto-Rico het beste van geheel de West-Indiën.

Wat 'n veestapeltje zal 't dan kunnen worden, als we zoo den boel eens aanpakken, want voor vee heeft men altijd 'n markt, vee is een van de exportartikelen immer en vogue in onze Antillen.

Maar 't gouvernement is toch geen vetweider? Dat weet ik ook wel, maar 't gouvernement is evenmin 'n boer of 'n planter.

En mijn idee is ook volstrekt niet dat 't gouvernement voortdurend aan 't vetweiden blijft.

't Is maar om den eersten stoot te geven, want kapitaal is er vóor noodig om zoo'n plan uit te voeren, en aan kapitaal hebben ze hier 'n chronisch gebrek. Ons volkje moet uit zijn drommelsoes gewekt, men moet hun den weg toonen hoe the struggle for life ten minste 'n beetje meer dragelijk te maken.

Na verloop van jaren kunnen die gronden verhuurd en nog later onder verschillende bindende condities met ab- en dependenties in eigendom overgaan.

Plantage „Bottom concordia" is reeds sedert 5 maanden door 't gouvernement aangekocht voor 'n simpele f 1500.

Landbouwkundige Versluys noemt dien grond uitstekend.

't Land ligt nog echter braak.

Geen goed voorbeeld voor vadzige heeren planters.

Kijk naar je eigen, mompelt natuurlijk zoo'n heerschap als officieële gouvernementsverslagen hem gemis aan energie verwijten.

En nu, stel U nu eens in mijn plaats. Jaren aan 't hameren op het zelfde aanbeeld; diep overtuigd zijn dat je plan moet slagen, ja feitelijk 't eenige redmiddel is voor 't land en 't volk wat je dierbaar is; beloften van nota er van te zullen nemen als rook te zien vervliegen, en je volk als 't grootst bewijs der toenemende ellende elk jaar in grootere getallen weg te zien trekken.

Dat is hard; en verklaarbaar is 't dat je op 'n goeien keer in arren moede met driftige halen neerkrast: Laten ze in Godsnaam Statius dan maar aan Amerika verkoopen, want 't moederland kan toch niet meer doen.

Zulks is verklaarbaar, vooral hier op mijn rots, want, ach, op Curaçao weten ze nog zoo bedroefd weinig van Statius af, hoe lugubre-saai, melancholisch-down 't hier maar al te dikwijls is.

Ontvang op Curaçao eens in 7 weken geen enkele Hollandsche krant, meer nog geen enkelen brief uit patria!

Dat zou me'n gemopper geven.

En vooral, als je dan zeker weet, dat daar in 't verre Holland 'n unieke goeie beste moeder elken 14 daag plichtmatig haar zegeltje van 12½ cent plakt op 'n brief aan haar jongen te St. Eustatius, en de Hollandsche postambtenaartjes nu en dan even onplichtmatig dien brief maar in de zeepostzak moffelen.

Maar dan moet je maar kalm blijven en niks zeggen.

En daar zijn 'n macht van die kleinigheden die petiterig zijn als muskieten en toch je bijna uit je vel kunnen doen springen.

Je hebt b. v. op Curaçao kiespijn. Goed! Je stapt naar een der dentisten, je passeert 'n onprettig momentje, en je ben weer 't ventje.

Maar krijg hier nou eens kiespijn op St. Eustatius, vooral in den orkaantijd.

Dan kunt ge weken rondloopen met 'n gezwollen koon, met 'n ontveld gehemelte, en met pijnen, zoo iets of ze elk oogenblik met 'n kurkentrekker in 't merg van je ruggengraat zitten te pulken.

En eindelijk dan ga je op en down met 't steamertje naar St. Kitts voor 'n niemandalletje van f 11.40, en dan kan 't je nog gebeuren, dat de dentist juist en route of zwaar ziek is, en dan komt 't er soms van dat je die bewusten kies zoo stoïcynsch mogelijk door dokter ze'n assisten maar laat afbreken, om in Godsnaam maar weer eens 'n variatie van je pijn te hebben.

Geloof me, op Curaçao weet men nog zoo bitter weinig van al, wat wij Statianen al moeten slikken.

En als je dan eens 'n keertje uit je slof schiet, en je misschien in je temperement iets te veel voelt of iets zegt, wat je misschien toch zoo erg niet meent, dan moest men zulk 'n geschrijf toch vooral niet te hoog opvatten. Dat is niet menschkundig.

Ik wed, dat de Redacteur v/d Amigoe precies zoo'n aanstootgevend stukje gepend had als ik in Aug. ll., als ie ook eens 8 lange jaren ons leven op St. Eustatius had meegeleefd.

Is dit geschrijf nu weer ernst of kortswijl?

Ernst!!! Koude, ijskoude, pijnlijke ernst. Ernst 12 graden onder nul.

JAN PAUL.

St. Eustatius, 27 Sept. '06.

nig of geen vermindering dier noodzakelijke uitgaven, want het eenigste wat men erdoor uit zou kunnen winnen, is een paar riemslagen, om den korteren afstand van tien meters, waarmede de steiger verlengd is. Maar ook zelfs die twee riemslagen worden niet uitgewonnen, daar de lichters niet aan het nieuwe stuk zonder grootere moeite en onkosten kunnen lossen, wijl dat nieuwe gedeelte te hoog is om de vrachten uit de ponten op te halen en er in te laden. Vandaar dat men liever aan het oude stuk steiger, dan aan 't nieuwe de booten aanlegt en dit ook feitelijk geschiedt.

Een minder goed bruikbaar stuk steiger is dichter bij gekomen, maar wat feitelijk meestal gebruikt wordt is de oude steiger, nog even ver af als vroeger. Waar blijft nu de kostenbesparing en het gerief voor handel en scheepvaart?

Schuilt ook in die officieele nota en de daaruit getrokken conclusie niet een weinig overdrijving?

RECTIFICATIE.

De heer Ed. Lansberg heeft ons verklaard, dat hij uit art. 180 van het R. R. niet heeft afgeleid dat „voor het Gouvernement de ondersteuning van het bijz. scholen *bijzaak* is en blijven moet en de oprichting van openbare scholen *hoofdzaak*", zooals wij in ons hoofdartikel van de vorige week mededeelden. Wat Spreker afleidde uit dat artikel geeft hij aan in de volgende woorden: *Hoofdzaak* is de subsidieëring van bijz. scholen door het Bestuur, *bijzaak* de grootte van de subsidie, die geheel en al afhangt van de middelen, waarover het Bestuur kan beschikken."—

„In dien zin is het woord *bijzaak* door mij gebruikt, hetgeen zich aansluit aan mijne geheele houding bij de verdediging van het amendement."

Nieuwsberichten.

Curaçao.

Kerkelijke Berichten.

Donderdagmorgen ten 9 ure werd in de St. Anna-kerk aan de Overzijde een plechtige H. Mis opgedragen tot dankzegging voor het herstel van Gral. Cipriano Castro, President van Venezuela. De H. Mis werd bijgewoond door Z. D. H. Mgr. van Baars, verschillende Geestelijken en vele Autoriteiten en Consuls. De heer Gouverneur werd vertegenwoordigd door diens adjudant, luitenant Brusse.

Havennieuws.

Van 16—30 Sept. liepen onze haven binnen:

Stoombooten	16
Goeletten	23
Bijlanders	22
Brik	1
Totaal	62 schepen,

precies evenveel als in de eerste helft van September, wat dus een totaal van 124 schepen geeft voor de afgeloopen maand.

Regenval.

De regentijd schijnt eindelijk aangebroken. Van Curaçao kunnen we nog geen opgave doen, maar op Aruba viel Dinsdag ll. den 2den October, een vrij algemeene regen gedurende den geheelen dag.

Op Bonaire is het al een week vroeger beginnen te regenen. Eerst op 20 Sept. 2,5 mM., maar toen 26 Sept. 47,7 mM., op 27 Sept. nog een toegiftje van 1,5 mM. en op 28 Sept. weer een flinke bui van 10,2 mM. Deze opgave geldt voor Rincon.

Op de Bovenwindsche eilanden viel sinds jaren zooveel regen niet als nu in September. Op St. Martin N. G. viel van 1—27 Sept. 350 mM., terwijl op het Fransche Gedeelte van 1—26 Sept. zelfs 460 mM. was gevallen.

En dat, terwijl te Philipsburg voor Juli slechts 82 mM. en voor Aug. 58 mM. waren opgeteekend.

Op St. Eustatius viel van 1—24 Sept. reeds 217 mM., terwijl in de volgende dagen zeer zware buien zijn gevallen.

Van Saba schrijft men, dat de regens dit jaar buitengewoon zwaar zijn geweest. Zeer veel schade aan de wegen van 't Gouvernement. Zij zijn nu abominabel slecht vol diepe gaten en kloven.

Orkaan is er, Goddank, niet geweest, maar wel een hevige storm van 1—2 September, waarbij men het ergste vreesde. Alles was vastgenageld en toegespijkerd. Niemand durfde zich dien dag buitenshuis wagen. De goten, die niet naar binnen waren gehaald, vlogen over de daken, hier en daar kwamen een deuk meer in een oud huis, maar groote schade werd toch niet aangericht.

Werkvolk.

Met het Fransche stoomschip *La Normandie* zijn 23 mannen vertrokken om in Panama bij het uitgraven van 't kanaal werk te zoeken. Ook is weer een partij naar Orchilla gegaan voor de phosphaatmijnen, terwijl Donderdag met de *Hirondelle* wederom 15 arbeiders naar Maracaibo trokken, waar men hoopt dat de Asphalt compagnie spoedig haar werkzaamheden zal hervatten. Van de Bovenwindsche eilanden trekken verschillende lieden naar Suriname voor den spoorwegaanleg.

Volgens *El Imparcial* is er overvloed van werk in de stad Coro bij de vezelindustrie. een ieder die werken wil, kan daar werk vinden.

Op de benedenwindsche eilanden zal weinig lust voor Suriname bestaan, de bovenwinders zijn beter gewend aan een vochtig klimaat. Ook hopen wij, dat er weinig lieden naar Panama zullen gaan. Ziekte zal daar niet uitblijven en dan komen ze, als ze het leven er niet bij inschieten, weer hier maanden en maanden lang uitzieken, net als de lieden die van Suriname terugkwamen. Zulk een werkverschaffing brengt geen geld, maar ellende en armoede onder het volk. Reden waarom wij hopen, dat dergelijke emigratie niet zal worden bevorderd maar eerder tegengewerkt.

Is het noodig dat elders werk wordt gezocht, dat men die in Venezuela, Orchilla, Coro en Maracaibo zoeke. Ons volk kent dat werk het klimaat en de levenswijze aldaar en blijft dichter bij huis, zoodat er meer relatie is met de achtergeblevenen aan wie ze gemakkelijk eenig geld kunnen sturen. En na volbrachten arbeid zijn ze ook weer gauwer thuis.

Post-Spaarbank.

Gedurende de maand Augustus werd ingelegd:

Willemstad.		f 7,506,38½
2e district	Curaçao	60
3e „	Curaçao	14
4e „	Curaçao	6
5e „	Curaçao	26
Kralendijk,	Bonaire	78
Rincon	„	12,50
Oranjestad Aruba		259,50
Philipsburg St. M.		249,52
Oranjestad St. Eust.		141,22
Bottom	Saba	145,25
Windwardside	„	8
Samen		f 8,506,37½

In de buitendistricten en op de eilanden werd te zamen ingelegd f1000,01.

De Spaar- en Beleenbank.

In dank ontvingen wij het beredeneerd verslag over het zes en vijftigste jaar van 1 Juli 1905—1 Juli 1906. Concurrentie van de Postspaarbank schijnt niet zoo heel erg te zijn gevoeld. In 3343 stortingen werd f86,217,01½ belegd. Daarbij waren

1	storting	van	f0,50.	
436	„	„	0,50—f	2,50
470	„	„	2,50—	5.—
626	„	„	5.— —	10.—
1198	„	„	10.— —	25.—

Het Bestuur werd herkozen. Het uit te keeren dividend bepaald op f20 per aandeel.

Koloniale Raad.

De notulen van de openbare vergadering op Zaterdag 22 Sept. ll. gehouden ter behandeling van het Onderwijs-Ontwerp zijn ontworpen en rondgestuurd. Deze notulen beslaan meer dan 13 kolommen druks. Moeten die nu weer van a—z worden voorgelezen? Het komt ons voor, dat er, waar volstrekt niets tegen is, bij de samenstelling dezer notulen druk is gepolijst, geschrapt en toegevoegd aan de verschillende gesproken woorden der leden, een bewijs, dat de sprekers reeds hebben nagezien en goedgekeurd, wat hier gedrukt werd.

De notulen moeten nog officieel worden goedgekeurd, dat begrijpen wij, maar is het daartoe noodig iedere motiveering der stemmen en iedere toelichting op een amendement opnieuw voor te lezen, nu de leden daar toch reeds kennis van dragen? Wij zouden zoo gaarne dat tijdroovend voorlezen der notulen wat bekort zien. Is dit niet mogelijk?

Een nieuw Ontwerp is ingekomen ten doel hebbende de emolumenten welke voor het toezicht op den op- en uitslag van aan het recht van accijns onderworpen dranken geheven worden aan de Koloniale Kas te trekken, waartoe het oogenblik gekomen schijnt, nu de met het toezicht belaste beambte ontslag uit die functie heeft aangevraagd.

H. van Kol.

In dank ontvingen wij een brochure van den heer Van Kol: *Over de Bevloeiing in droge streken door het Bewaren van Regenwater*. Reisherinneringen, overgedrukt uit „*De Indische Gids.*"

„Alle water, alle slib naar de aarde; zoo min mogelijk verloren in de zee", is het motto boven de inleiding geplaatst, tevens het doel aangevend waarom deze reisherinneringen werden samengesteld.

Er wordt gehandeld over Spaansche, Duitsche en Belgische vergaarkommen en over het schoonhouden dezer reservoirs, over het gebruik van aarden dammen voor vergaarbakken, de verdamping in de reservoirs, bezwaren tegen den aanleg van open vergaarkommen en aldus besloten tot het aanraden van onderaardsche reservoirs „minder reservoirs en meer water."

Dit kan worden bereikt door het beter bewaren van het regenwater in den aardbodem door het water langzamer door de rooien te laten loopen, meer plassen te vormen, beter grondbewerking, zoodat het water gemakkelijker en dieper den bodem indringt, door schermen of dijkjes langs de niveau-lijnen der hoogten (voor Curaçao is de cultuur van aloë (ook sisal?) in dichte horizontale rijen geplant, die de kracht van het water zouden breken, daarvoor als aangewezen) door geultjes langs de berghellingen en versperringen in de rooien, door bescherming van den grond tegen te snelle uitdroging door den wind etc. en eindelijk door kunstmatig opwekken van den regenval.

Wij hopen van harte dat deze breedopgezette studie ook eenig practisch nut oplevere voor onze kolonie. Volgens deze gegevens zouden wij willen besluiten dat aan den damaanleg, zooals tot dusverre hier werd toegepast ook noodzakelijk het graven van putten achter die dammen moet worden toegevoegd.

Sterfte.

Gedurende de maand September stierven in het stadsdistrict 25 volwassenen en 7 kinderen.

Nieuwe industrie.

In den Mexicaanschen staat Coahuila is een soort monomanie uitgebroken, die aan de goudkoorts uit het midden der vorige eeuw in Californië herinnert en de oliekoorts in Pennsylvanië en onlangs in Texas nog in den schaduw stelt: de Guayulekoorts. De Guayuleplant gold nog voor vijf jaar geleden te Coahuila en de omliggende streken voor een absoluut waardeloos, zelfs lastig onkruid. Het is een lage, overblijvende heester, die juist daar groeit, waar behalve de cactus en yukaas niets anders wil groeien. Sedert echter bij toeval is ontdekt, dat de guayuleplant zich op een buitengewone manier leent voor de gummifabricage, is de toestand geheel veranderd. Overal ontstaan Guayulefabrieken en te Saltillo. de hoofdstad van Goahuile, heeft zicht een firma gevormd, die over een kapitaal van niet minder dan 50 millioen dollars heeft te beschikken. Voor de tot nu toe geheel waardelooze stof wordt thans 80 dollars per ton betaald en de waarde van den grond, waarop de plant groeit, is op een fabelachtige manier gestegen. De guayulekoorts heeft de geheele bevolking

aangetast en zal binnen korten tijd zich ook in de Vereenigde Staten en Europa doen gevoelen.

Nederland.

TWEEDE KAMER.

Begrooting van Curaçao voor 1907.

De minister van Koloniën deelt in de memorie van toelichting mede, dat tot dekking van het tekort, waarmede deze begrooting sluit, een bijdrage uit 's Rijks schatkist gevorderd wordt van f340,927.35 of f 15,090 06½ minder dan voor het loopende dienstjaar.

De uitgaven zijn geraamd op f 869,847.35, de ontvangsten op 528,920, tegen respectievelijk f 861,437.41½ en f 505,420 op de begrooting voor dit jaar.

Dat de raming der ontvangsten f 23,500 hooger kan worden gesteld is hoofdzakelijk te danken aan de op 1 Mei j. l. ingevoerde inkomstenbelasting, welker opbrengst overeenkomstig een van den Gouverneur ontvangen voorstel voor het eiland Curaçao op f 20,000 geraamd werd. Voor de overige eilanden der kolonie is de belasting nog voor memorie uitgetrokken bij gebrek aan voldoende gegevens voor een raming. In verband met de invoering van de inkomstenbelasting is de weerbaarheidsbelasting op Curaçao onder de middelen komen te vervallen.

De post: „Kosten in verband met de detacheering naar Nederland van ondergeschikte ambtenaren", waarvoor door den Gouverneur, in verband met de daarop in 1905 gedane uitgaven, een bedrag van f 1000 was uitgetrokken, werd met 6 tegen 4 stemmen door den Kolonialen Raad van de begrooting afgevoerd. Bij de behandeling in dien Raad van de begrooting voor het dienstjaar 1905 onderging de post hetzelfde lot, doch desniettegenstaande werd hij door den vorigen minister in het door hem ingediende begrootingsontwerp opgenomen. Aangezien de tegenwoordige minister zich met de beschouwingen van zijn voorganger geheel kan vereenigen, heeft hij niet geaarzeld den post ook thans wederom voor te stellen.

Buitenland.

SPANJE.

Voor enkele weken kwam een bericht uit Spanje, dat niet buitengewoon duidelijk was en daarom wel met zeker wantrouwen kon worden bezien, maar geen vastheid gaf tot klare uiteenzetting van aard en beteekenis.

Het betrof een maatregel in zake het burgerlijk huwelijk.

Nu vinden wij dienaangaande een nadere verklaring, afkomstig van niemand minder dan den minister zelven, die het besluit teekende en dus zeker van waarde.

De Spaansche wet erkende tot nog toe twee vormen van huwelijk: het kerkelijke, verplicht voor alle katholieken en het burgerlijke voor niet-katholieken.

Katholieken konden dus niet trouwen of ze moesten het kerkelijk doen. Wat heeft Romanones, de minister, nu gedaan? Hij heeft aan de autoriteiten verboden, bij het sluiten van een huwelijk aan de toekomstige echtelieden te vragen welk geloof zij belijden. Zoo kunnen ze ook als katholiek burgerlijk huwen, wijl immers de ambtenaar niet weten kan, dat ze katholiek zijn en dus de wet niet kan uitvoeren.

Het is een zeer eigenaardige methode, aldus door een ministerieel schrijven een wetsbepaling krachteloos te maken, maar gemakkelijk is het wel: zoowel het parlement als de koning konden er buiten blijven.

De conclusie, door vele bladen getrokken, uit dit besluit, omtrent de vrijzinnigheid van den koning, de teleurstellingen der Jesuieten, enz. berusten dus op niets: of alleen op onkunde.

In een geteekend en dus niet officieel artikel verklaart de *Osservatore Romano*, dat er geen sprake is van een botsing tusschen den H. Stoel en de Spaansche Regeering, ja zelfs, dat er geen enkel verschil ten opzichte van het burgerlijk huwelijk bestaat. Er bestaat alleen een verschilpunt naar aanleiding van enkele practische gevallen betreffende de wetten op het kerkelijk huwelijk — verschilpunten ontstaan door het koninklijk besluit, afkomstig van Romanones.

Dat ziet er dus nog wel geruststellend uit.

FRANKRIJK.

Noch van de zijde der Fransche Regeering noch van die der kerkelijke overheid is eenige ambtelijke—dus volkomen vertrouwbare — mededeeling openbaar gemaakt betreffende de gehouden tweede conferentie der bisschoppen. Doch wat door middel van interviews met ministers en op verschillende andere wijzen aan den rusteloozen speurzin der journalisten heet bekend te zijn geworden, kan als volgt worden saamgeval: Als eerste openbaar resultaat van de conferentie zal eerlang verschijnen een door Mgr. Amette, coadjutor van den kardinaal aartsbisschop van Parijs, opgesteld gemeenschappelijk adres van de bisschoppen aan den H. Stoel, waarin o. a. met den meesten eerbied en aandrang gevraag wordt om nauwkeurige voorschriften. Wat nu de besluiten omtrent de voornaamste quaestiën betreft, wordt als beginsel genoemd: niets uitrichten vóór den 12^{en} December. De bisschoppen koesteren het vertrouwen, dat de rechterlijke ambtenaar, belast met de verzegeling der kerken, wel order zal ontvangen de kerken voorloopig geopend te laten, zoodat de eeredient ongestoord zal kunnen worden voortgezet. En wanneer men dan een vereeniging vormt, die wettelijk in staat is den eeredienst te organiseeren, wordt het optreden van dien rechterlijken ambtenaar geheel overbodig.

In elke parochie zou daarom de pastoor, lid van het kerkbestuur, zich in December 1907 na een protest tegen de wet terugtrekken. De andere leden der commissie zouden dan terstond een „vereeniging voor den eeredienst" vormen, de goederen in bezit nemen en die te huur aanbieden aan den pastoor, die dit zou aannemen. Zoodat het princiep gered zou zijn en men tot overeenstemming zou kunnen geraken zonder in botsing te komen met den H. Stoel.

Ziedaar in hoofdzaak hetgeen de Fransche bladen melden en dat we hier weergeven geheel voor hun rekening. De „Temps" vindt er aanleiding in om, „daar het episcopaat geen enkel definitief besluit heeft genomen en zich in een mandement tot de geloovigen zal richten" de hoop te koesteren, dat aan Frankrijk een godsdienstoorlog gespaard zal blijven en dat de Regeering verstandig genoeg zijn daartoe mede te werken.

Ingezonden Mededeelingen.

Advertentien.

Bekendmaking.

De publieke verkoop van ZILVEREN, GOUDEN en JUWEELEN VOORWERPEN, beleend ter *Spaar- en Beleenbank* van den 10 Februari 1905 t|m 31 Augustus 1905, onder N°. 1 T t|m N°. 8338 T, zal plaats hebben op DONDERDAG den 11^{den} October en volgende Donderdagen.

Belanghebbenden worden verzocht den verkoop te voorkomen, door de aanzuivering der verschuldigde interesten.

Curaçao, den 27sten September 1906.

De Voorzitter.

A. JESURUN.

Drukker:

ALFREDO F. SINTIAGO